

Huvudman

Örebro kommun
grundskolenamnden@orebro.se

Beslut

Datum 2025-01-23

Dnr SI 2024:1363

Sida 1 (11)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Vivallaskolan i Örebro kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 20 juni 2024

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Örebro kommun att senast **måndag den 25 augusti 2025** ha vidtagit nedan angiven åtgärd avseende brist rörande undervisning av behöriga och legitimerade lärare. Den vidtagna åtgärden ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Örebro kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Örebro kommun ska vidta följande åtgärder

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

1. Se till att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt bedrivs av lärare som är legitimerade och behöriga för den undervisning de bedriver. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en förteckning över undervisande personal på skolenheten där det framgår lärarnas legitimation och behörigheter samt vilka ämnen och årskurser som lärarna bedriver undervisning i. (2 kap. 13 och 18 §§ skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser att undervisningen bedrivs under ledning av lärare, anställning av lärare, extra studietid, fjärrundervisning, frånvaro, utredning om särskilt stöd, betygskatalog och garanterad undervisningstid.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2024:1363) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2024 genomfört en tillsyn av Vivallaskolan i Örebro kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser avseende att undervisningen bedrivs under ledning av lärare, undervisning av legitimerade och behöriga lärare, anställning av lärare, garanterad undervisningstid, extra studietid, fjärrundervisning, frånvaro, anmälan till rektorn om utredning av särskilt stöd, utredning om särskilt stöd, skolans arbete för att skapa studiero, särskilt beakta resultat på nationella prov samt betygskatalog.

Skolinspektionen har den 20 juni 2024 beslutat att förelägga Örebro kommun att senast den 21 oktober 2024 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande att undervisningen bedrivs under ledning av lärare, undervisning av legitimerade och behöriga lärare, anställning av lärare, extra studietid, fjärrundervisning, frånvaro, utredning om särskilt stöd samt betygskatalog. Vidare har Skolinspektionen tilldelat Örebro kommun en anmärkning rörande garanterad undervisningstid.

Örebro kommun har den 21 oktober 2024 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen. Örebro kommun har även inkommit med kompletterande uppgifter till Skolinspektionen den 17 januari 2025.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Örebro kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkommit med en förteckning över undervisande personal på skolenheten där lärarnas legitimation och behörigheter framgår samt vilka ämnen och årskurser som lärarna bedriver undervisning i. Huvudmannen uppger att undervisningen på skolan bedrivs av legitimerade lärare, med några få undantag. Enligt huvudmannen har skolan i vissa fall inte kunnat rekrytera behöriga lärare, men strävar efter att öka andelen behöriga lärare i samband med nyrekrytering.

Av skolans förteckning över undervisande personal framgår att det bland de legitimerade lärarna finns ett antal lärare som undervisar i ämnen som de saknar behörighet i. Eleverna på skolan ges undervisning av obehöriga lärare i ämnen som bild, engelska, naturorienterande ämnen, samhällsorienterande ämnen och svenska som andraspråk. Av Skolinspektionens dokumentstudier framgår att det är möjligt att med befintliga lärare på skolan ändra tjänstefördelningen så att eleverna i större utsträckning undervisas av lärare som är legitimerade och behöriga. Detta gäller för exempelvis bild, engelska samt de naturorienterande och samhällsorienterande ämnena i lågstadiet samt engelska och samhällsorienterande ämnen i mellanstadiet.

Rättslig reglering

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen. (2 kap. 13 § skollagen)

Vidare framgår av skollagen att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare, bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. (2 kap. 18 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Det är därför problematiskt att en stor del av undervisningen i det

svenska skolväsendet bedrivs av personer som saknar utbildning för den undervisning de bedriver, helt eller delvis. Utöver de generella lärarkompetenserna ska lärare också ha en specifik kompetens för olika skolformer, verksamheter, årskurser och ämnen. Det är nödvändigt eftersom barn, ungdomar och vuxna i olika åldrar och på olika utbildningsnivåer kräver olika slag av undervisning. För att utbildningen och undervisningen ska hålla hög kvalitet ska huvudmännen använda lärares kompetens på rätt sätt i undervisningen. Rektorn som leder och samordnar det pedagogiska arbetet inom sitt verksamhetsområde, har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare och förskollärare används för sådan undervisning som läraren eller förskolläraren har utbildning för. (prop. 2019/10:165 s. 261 f.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det fortsatt finns brister i skolans arbete att i så stor utsträckning som möjligt erbjuda eleverna en undervisning som bedrivs av legitimerade och behöriga lärare.

Skolinspektionens utredning visar att eleverna på skolan skulle få undervisning av legitimerade och behöriga lärare i fler ämnen om undervisningen organiserades utifrån lärarnas behörigheter. Det gäller framför allt ämnena bild, engelska, naturorienterande ämnen och samhällsorienterande ämnen.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Örebro kommuns verksamhet vid Vivallaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisning av legitimerade och behöriga lärare. Det finns därför skäl att förelägga Örebro kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa denna brist.

Områden utan konstaterade brister

Undervisningen bedrivs under ledning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att skolan har försökt att rekrytera en behörig lärare i ämnet hem- och konsumentkunskap, men att det inte har lyckats. Skolan har i stället anställt en legitimerad lärare med tidigare erfarenhet av undervisning i ämnet hem- och konsumentkunskap som saknar behörighet i ämnet. Av redovisningen framgår att läraren i fråga har för avsikt att under vårterminen 2025 komplettera sin lärarutbildning med behörighet i hem- och konsumentkunskap.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att undervisning definieras som processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden. (1 kap. 3 § skollagen)

Enligt skollagen ansvarar en legitimerad lärare för den undervisning som han eller hon bedriver och endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Om det inte finns någon legitimerad och behörig lärare att tillgå inom huvudmannens organisation eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan lärare får som huvudregel bedriva undervisning under högst ett år i sänder och om en sådan lärare ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader ska huvudmannen först fatta beslut om detta. Som huvudregel får endast den som har legitimation anställas som lärare inom skolväsendet utan tidsbegränsning. (2 kap. 13, 15 och 18–21 §§ skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Anställning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har till sin redovisning bifogat anställningsbevis samt lärarlegitimation för de lärare som har tillsvidareanställts på skolan under perioden 20 juni 2024 – 14 oktober 2024. Av de bifogade dokumenten framgår att lärarna innehar lärarlegitimation.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning. Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare i grundskolan utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i ämnet modersmål. (2 kap. 20 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att schemalagd lärare ansvarar för tre timmars extra studietid i veckan.

Rättslig reglering

Av skollagen definieras undervisning som processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden. (1 kap. 3 § skollagen)

Av skollagen framgår att elever i årskurs 4–6 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. (10 kap. 5 skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Örebro kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller extra studietid. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Fjärrundervisning**Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Av huvudmannens redovisning framgår att huvudmannen inte avser att använda fjärrundervisning i ämnet modersmål på Vivallaskolan under läsåret 2024/2025.

Rättslig reglering

Fjärrundervisning definieras i skollagen som interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i rum men inte i tid (1 kap. 3 § skollagen).

Av skollagen framgår att fjärrundervisning endast får användas i grundskolan under de förutsättningar och med de begränsningar som följer av detta kapitel och föreskrifter som har meddelats i anslutning till kapitlet (21 kap. 2 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare att fjärrundervisning bara får användas om det för viss undervisning inte finns någon lärare inom huvudmannens skolenhet som uppfyller kraven på legitimation och behörighet enligt 2 kap. 13 § och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan eller om elevunderlaget för en viss skolenhet är så begränsat att ordinarie undervisning inom skolenheten leder till betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för huvudmannen (21 kap. 3 § p. 1 och 3 skollagen).

Av skollagen framgår att en huvudman som avser att använda fjärrundervisning ska fatta beslut om det för högst ett läsår i taget (21 kap. 9 § skollagen). Av skolförordningen framgår att huvudmannen ska dokumentera ett beslut om att använda fjärrundervisning samt att beslutet ska anmälas till Statens skolinspektion (5 a kap. 5 och 6 §§ skolförordningen). Skolinspektionen har meddelat föreskrifter om anmälan (Skolinspektionens föreskrifter [SKOLFS 2020:227] om anmälan att bedriva fjärrundervisning).

I skollagen regleras också i vilka ämnen fjärrundervisning får användas gällande grundskolan (21 kap. 4 § skollagen). I skolförordningen anges ytterligare begränsningar avseende ämnen för årskurs 1–6 (5 a kap. 2 § skolförordningen). Vid fjärrundervisning ska eleverna befinna sig i lokaler

som skolenheten disponerar och det finns krav på att handledare ska finnas närvarande där eleverna befinner sig (21 kap. 12 och 13 §§ skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att rektorn, specialpedagogen och kuratorn varje vecka följer upp elevers frånvaro och att rektorn fattar beslut om utredningar av elevers upprepade eller längre frånvaro. Huvudmannen har till sin redovisning bifogat en förteckning över elever som har bedömts ha upprepade eller längre frånvaro under perioden 15 augusti 2024 – 30 september 2024. Av förteckningen framgår datum för när respektive elevs frånvaro uppmärksammades och datum för när frånvaroutredning för respektive elev har inletts samt om utredningen är avslutad eller pågående. Likaså framgår av förteckningen att elevernas frånvaro har anmälts till huvudmannen samma datum som frånvaroutredningarna har inletts.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att barn som är bosatta i Sverige har skolplikt och rätt till kostnadsfri grundläggande utbildning (7 kap. 2 och 3 §§ skollagen).

En elev i grundskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli (7 kap. 17 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare att om en elev har upprepade eller längre frånvaro från verksamheten, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, ska rektorn se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte anses obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kap. 19 a § skollagen)

Av skollagen framgår även att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har

nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap 34 § andra stycket skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Utredning om särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkommit med dokumentation rörande särskilt stöd. Huvudmannen har även efter begäran av Skolinspektionen inkommit med en uppdaterad version av dokumentationen, bestående av en förteckning över elever som anmälts vara i behov av särskilt stöd och information om huruvida utredningar har startats för dessa elever. Av förteckningen framgår att rektorn startar utredningar om särskilt stöd för elever som anmäls till rektorn.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds, när en anmälan inkommit om att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de betygskriterierna eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 7 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Betygskatalog

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkommit med betygskatalogen för vårterminen 2024. Av betygskatalogen framgår att även undervisande lärare i modersmål har signerat betygen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår rektorn har ett ansvar att se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. (3 kap. 14 § skollagen)

Beslut om betyg ska dokumenteras på föreskrivet sätt i en betygskatalog och rektorn ansvarar för att betygskatalogen förs. (6 kap. 10 § 1 och 4 stycket skolförordningen)

I Skolverkets föreskrifter om betygskatalog anges att den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med egenhändig signatur. (7 § SKOLFS 2011:123)

Av Skolverkets föreskrifter om betygskatalog framgår även att en betygskatalog ska innehålla namn och titel på den eller de som har beslutat om betyg. (8 § SKOLFS 2011:123)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Garanterad undervisningstid**Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Huvudmannen har till sin redovisning bifogat aktuella klassscheman och uppger att timplanen följs för alla ämnen och årskurser. Enligt huvudmannen har rektor inom ramen för skolans val beslutat att flytta 10 minuters undervisningstid från ämnet slöjd för årskurs 3–5 till ämnet svenska/svenska som andraspråk.

Utifrån en genomgång av inkomna klassscheman framgår att skolan ger eleverna deras garanterade undervisningstid i samtliga skolämnen för respektive stadium.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att undervisningen i grundskolan ska omfatta ämnena bild, engelska, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, matematik, musik, naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi, samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap, slöjd, svenska eller svenska som andraspråk och teknik (10 kap. 4 § skollagen).

Vidare framgår av skollagen att den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6 890 timmar. Vidare framgår att regeringen

får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan). (10 kap. 5 § skollagen) Av skolförordningen framgår att bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1.

Av bilaga 1 till skolförordningen framgår den minsta garanterade undervisningstiden i timmar per stadium och ämne. (9 kap. 3 § och bilaga 1 skolförordningen).

Vidare framgår av skolförordningen att huvudmannen beslutar efter förslag av rektorn om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden. (9 kap. 4 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Hans-Göran Arvidsson

Beslutsfattare
Signerat av: Hans-Göran Arvidsson

X Linda Nordenhem

Föredragande
Signerat av: Linda Nordenhem